

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»
Факультет адвокатури та антикорупційної діяльності
Кафедра організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури

АДВОКАТУРА: МИНУЛЕ, СУЧАСНІСТЬ ТА МАЙБУТНЄ

**МАТЕРІАЛИ
XV Міжнародної
науково-практичної конференції**

*14 листопада 2025 року,
м. Одеса*

Одеса
«Юридична література»
2025

УДК 347.965(477)(063)
A288

Редакційна колегія:

Н. М. Бакаянова (голова), завідувачка кафедри організації судових,
правоохоронних органів та адвокатури;
С. К. Костенко, професор;
І. О. Кісліцина, доцент;
М. О. Кравченко, доцент;
О. Г. Свіда, доцент;
П. М. Синицин, доцент;
О. О. Храпенко, доцент;
Л. П. Нестерчук, старший викладач;
Р. Р. Щербатий, асистент

Рекомендовано до друку вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 3 від 15 жовтня 2025 р.)

Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XV
A288 Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 14 листопада 2025 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.), І. О. Кісліцина, М. О. Кравченко [та ін.]. — Одеса : Юридична література, 2025. — 664 с.

ISBN 978—966—419—456—0

У збірнику містяться матеріали доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції «Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє», яка відбулася 14 листопада 2025 р. у Національному університеті «Одеська юридична академія». Доповіді учасників присвячені актуальним питанням адвокатури і здійснення адвокатської діяльності в Україні, історії адвокатури, діяльності Національної асоціації адвокатів України, проблемам і перспективам розвитку адвокатського самоврядування, правилам адвокатської етики та юридичній відповідальності адвокатів, зарубіжному і міжнародному досвіду організації та діяльності адвокатури.

УДК 347.965(477)(063)

Відповідальність за зміст та достовірність поданого матеріалу несуть учасники конференції, їхні наукові керівники та рецензенти, які рекомендували ці матеріали до друку.

ISBN 978—966—419—456—0

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Айткулова А. Р.

студентка 4-го курсу факультету
адвокатури та антикорупційної діяльності
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕТИКА АДВОКАТА В ЕПОХУ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ: МЕЖА МІЖ САМОРЕКЛАМОЮ ТА ПОРУШЕННЯМ СТАНДАРТІВ

Глобальні процеси цифровізації суттєво трансформують комунікацію, інтегруючи соціальні мережі у всі сфери професійної діяльності. У цьому контексті перед адвокатурою України постає актуальне завдання адаптації чинних норм, що регулюють здійснення адвокатської діяльності, до нових цифрових реалій. Адже сучасний адвокат виступає не лише фахівцем у галузі права, але й публічною особою, чия комунікаційна поведінка у віртуальному середовищі має безпосередній вплив на професійний імідж та довіру до адвокатури загалом.

З одного боку, адвокат змушений бути активним у цифровому середовищі, оскільки висока конкуренція на ринку правничих послуг обумовлює потребу у формуванні власного професійного бренду та самопрезентації. З іншого боку — активність обмежується вимогами, встановленими Правилами адвокатської етики (далі — ПАЕ), які передбачають низку заборон щодо публічної комунікації та реклами адвокатської діяльності. Внаслідок цього виникає своєрідний нормативно-ціннісний конфлікт між потребою у професійному самопозиціонуванні та обов'язком дотримання етичних стандартів. Відсутність чіткого розмежування між допустимими формами інформаційної діяльності адвоката та недопустимими проявами реклами створює ситуацію правової невизначеності, що істотно ускладнює практичне застосування етичних приписів у цифровому контексті.

Стаття 12 ПАЕ закріплює загальний обов'язок адвоката утверджувати повагу до адвокатської професії, а також сприяти збереженню та підвищенню рівня суспільної довіри й авторитету адвокатури. У свою чергу, вимоги до рекламування адвокатської діяльності закріплені у статті 13 ПАЕ, до яких належить: заборона на використання оціночних характеристик відносно адвоката; критики інших адвокатів; заяв про вірогідність успішного виконання доручень та інших заяв, що можуть викликати безпідставні надії у клієнтів; вказівок, які можуть сформувати уявлення, що діяльність саме цього адвоката характеризується рисами і показниками, притаманними в дійсності адвокатурі як такої [1].

Слід зазначити, що у Розділі VIII ПАЕ «Дотримання норм адвокатської етики при використанні мережі Інтернет» конкретизовано

вимоги до змісту інформації, що поширюється адвокатами у цифровому середовищі, та підкреслено важливість дотримання принципів доброчесності, правдивості й професійної відповідальності у публічній комунікації.

Крім того, у рішенні Ради адвокатів України № 196 від 22 вересня 2017 року окреслено підхід до публічної комунікації адвокатів, зокрема наголошено, що реклама адвокатської діяльності не повинна вводити потенційних клієнтів в оману, а також містити відомості, які можуть принижувати честь, гідність чи ділову репутацію інших адвокатів або суб'єктів правничої діяльності [2]. Таким чином, зазначене роз'яснення спрямоване на забезпечення балансу між правом адвоката на самопрезентацію та необхідністю дотримання високих етичних стандартів професії у публічному просторі.

Ключовим теоретичним і практичним викликом сучасної адвокатської діяльності є чітке розмежування двох самостійних категорій публічного контенту: правового інформування та реклами.

Правове інформування виконує переважно просвітницьку функцію, спрямовану на підвищення рівня правової обізнаності населення. До такого контенту належать повідомлення про зміни у законодавстві, роз'яснення окремих правових процедур чи механізмів їх реалізації. Водночас інформаційні повідомлення не повинні містити елементів самопросування чи прямих закликів до взаємодії з конкретним адвокатом.

Водночас реклама навпаки має на меті формування інтересу до конкретного суб'єкта адвокатської діяльності та може включати відомості про перелік послуг, напрями правничої допомоги чи заклики до звернення за допомогою. В умовах цифрової комунікації така реклама може набувати креативних або навіть іронічних форм, однак її зміст має залишатися у межах етичних вимог, визначених статтею 13 ПАЕ, зокрема щодо достовірності, коректності та недопущення дискредитації професії [1].

Правозастосовна практика свідчить про послідовну позицію органів адвокатського самоврядування щодо неприпустимості поширення інформації, яка може дискредитувати адвокатуру або завдати шкоди її авторитету. Подібні дії розцінюються як порушення етичних стандартів та тягнуть за собою дисциплінарну відповідальність.

Так, відповідно до постанови від 11 березня 2025 року у справі № 280/7796/24 Третій апеляційний адміністративний суд погодився з рішенням кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури та суду першої інстанції щодо притягнення до відповідальності адвоката, за поширення у Facebook допису, котрий містив фото іншого адвоката та супроводжувався його коментарем із негативною оцінкою професіоналізму останнього. Суд дійшов висновку, що такі дії

дискредитують інститут адвокатури, тож погодився з попередніми рішеннями, щодо позбавлення адвоката права на зайняття адвокатською діяльністю, з подальшим виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України [3].

Відсутність чіткого нормативного визначення меж допустимої поведінки адвоката у цифровому середовищі зумовлює значний рівень правової невизначеності, що породжує низку системних проблем. По-перше, спостерігається суб'єктивність етичної оцінки, оскільки такі категорії, як «дискредитація» чи «оцінка колег», не мають усталеного нормативного наповнення, що відкриває широкий простір для довільного тлумачення. По-друге, виникає конфлікт між приватною та професійною сферами, адже особисті сторінки адвокатів у соціальних мережах, навіть за умови їх публічного доступу, стають об'єктом етичного контролю, що фактично стирає межу між приватним життям та професійним статусом.

На нашу думку, публічна активність адвоката у соціальних мережах нині розглядається як складова його професійної діяльності, що передбачає обов'язок дотримання принципів доброчесності, поваги до колег і клієнтів, а також недопущення розголошення конфіденційної інформації, що вимагає особливої відповідальності, адже будь-яке публічне висловлювання потенційно впливає на сприйняття адвокатури як інституту.

З метою подолання наявної правової невизначеності та забезпечення єдності підходів у правозастосовній практиці доцільним видається: 1) деталізувати положення ПАЕ, шляхом внесення змін і доповнень, які б чітко визначали межі допустимої поведінки адвокатів у цифровому середовищі та встановлювали критерії оцінки контенту, що публікується у соціальних мережах; 2) уніфікувати дисциплінарну практику, розробивши єдині методологічні рекомендації для кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури всіх регіонів, які міститимуть типові приклади, орієнтовні стандарти та узгоджені критерії визначення понять «надмірна реклама» і «дискредитація адвокатури», що сприятиме забезпеченню послідовності та прогнозованості етичного контролю.

Таким чином, дотримання нормативно закріплених етичних приписів та їх послідовне застосування у практиці адвокатської спільноти сприятиме гармонійному поєднанню сучасних цифрових інструментів комунікації з високими професійними стандартами, що, у свою чергу, забезпечить збереження суспільної довіри до інституту адвокатури та утвердження його авторитету в умовах цифрової трансформації правничої професії.

Список використаної літератури

1. Правила адвокатської етики : рішення Звітно-виборного з'їзду адвокатів України від 09.06.2017р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>
2. Про затвердження роз'яснення з питань застосування положень Правил адвокатської етики щодо рекламування адвокатської діяльності та дотримання норм адвокатської етики при використанні мережі Internet: рішення Ради адвокатів України від 22.09.2017р. № 196. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2017-09-22-r-shennya-rau-196_59d2297686313.pdf
3. Постанова Третього апеляційного адміністративного суду від 11 березня 2025 року у справі № 280/7796/24. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/125753122>

Науковий керівник: асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» *Щербатий Роман Романович*

Бандурова В. С.

студентка 2-го курсу факультету
прокуратури та слідства (кримінальної юстиції)
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ ЩОДО АДВОКАТА: ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ ТА ДИСЦИПЛІНАРНА ПРАКТИКА

Етичні стандарти щодо адвоката є невід'ємною складовою його професійної діяльності, адже саме вони визначають не лише правову, а й моральну культуру правозахисника. Сучасна адвокатура може існувати як авторитетний інститут лише тоді, коли вона ґрунтується на принципах доброчесності, відповідальності та високих моральних цінностей. Повага до етичних засад є гарантією довіри громадян до адвокатури та ефективної реалізації конституційного права на правову допомогу, передбаченого статтею 59 Конституції України [1].

Етичні стандарти адвокатської діяльності в Україні мають міцне нормативне підґрунтя. Їх визначають Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI, Правила адвокатської етики, затверджені З'їздом адвокатів України у 2017 році, а також міжнародні документи, зокрема Кодекс поведінки європейських адвокатів (CCBE Code of Conduct for European Lawyers) [2]. Ці акти спрямовані на утвердження високих моральних стандар-

Юрченко Я. М.

Психологічна підтримка адвокатів у період війни: новий
напрямок адвокатського самоврядування 375

Секція 4
ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА
ТА ЮРИДИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТА

Кузьменко С. Є.

Адвокатура як покликання 380

Макаренко О. Ю., Морозов Є. Є.

Використання оціночних суджень адвокатом як підстава
притягнення його до дисциплінарної відповідальності 381

Глушкова Д. В.

Професійна етика адвоката в цифрову епоху: питання
комунікації та конфіденційності 385

Чекмарьова Л. Ю.

Етичні та психологічні особливості комунікаційної діяльності
адвоката в суді 387

Нестерчук Л. П.

Чесність та добропорядна репутація як один з основних
принципів адвокатської етики 390

Тимошенко М. В.

Деякі аспекти професійної етики та юридичної
відповідальності адвоката 394

Тодорич І. В.

Модернізація деонтологічних та етичних вимог
до адвокатської діяльності у призмі цифрової трансформації
сучасного суспільства 396

Басюк Ю. М.

Адвокатська етика: особливості розвитку 400

Чорний М. М.

Значення рішення ЄСПЛ у справі «Чеферин проти Словенії»
в аспекті врегулювання взаємовідносин адвоката та прокурора
у судовому процесі 404

Айткулова А. Р.

Етика адвоката в епоху соціальних мереж: межа
між саморекламою та порушенням стандартів 407